نازه‌های نشر

«لغزش‌های اعتقادی در عصر غیبت» منتشر شد

کتاب «لغزش‌های اعتقادی در عصر غیبت (گونه‌ها، زمینه‌ها و راه‌کارها)» اثر حسن ملایی است که در پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تهیه و به همت نشر این پژوهشگاه منتشر شد.

به گزارش خبرنگار مهر، بر اساس متون دینی زمان غیبت امام عصر(عج) به گونه‌ای خواهد بود که اعتقادات و باورهای دینی و مهدوی یک مسلمان به شدت مورد هجمه قرار می‌گیرد و باورهای دینی او شود. از این رو باید راهکارهایی را یافت که با جامعه مرتبط است و با سیاست و سیاسیون ارتباط دارد و به اجرای آن همت گماشت. برخی از مهم‌ترین راهکارهای سیاسی - اجتماعی برای حفظ ایمان و مصون ماندن از لغزش‌های اعتقادی عبارت‌اند از: صالح بودن خواص و نخبگان جامعه، عدالت‌گستری در حد توان، برخورد با افراد و فرقه‌های انحرافی، دشمن‌شناسی و بصیرت‌افزایی و ....

«زمینه‌شناسی بسترهای بروز و گسترش لغزش‌های اعتقادی» عنوان سومین فصل از این کتاب است که نویسنده در دو گفتار به لغزش‌های درونی و بیرونی بروز لغزش‌های اعتقادی می‌پردازد؛ در این فصل، زمینه‌های بینشی، گرایشی و رفتاری بروز لغزش‌های اعتقادی تبیین شده است.

در چهارمین و آخرین فصل از کتاب هم، «راهکارشناسی مقابله با لغزش‌های اعتقادی» مورد بررسی قرار می‌گیرد که در این راستا، راهکارهای فرهنگی معرفتی، راهکارهای اخلاقی - تربیتی و راهکارهای سیاسی - اجتماعی تشریح شده است.

در بخشی از این کتاب می‌خوانیم: انسان موجودی اجتماعی است و برای برآوردن نیازمندی‌های خود به رفت و آمد در جامعه و معاشرت با افراد گوناگون و مواجهه با قوانین جاری در آن نیاز دارد. همین ورود به جامعه در صورتی که از صلاح کافی برخوردار نباشد، می‌تواند بسترساز ایجاد لغزش‌هایی گردد؛ زیرا تا لغزش‌ها و بسترهای ایجاد آن شناسایی نشود، ارائه راهکار ممکن نخواهد بود. بنابراین رسالت مهم ما پس از این شناسایی، یافتن راهکارهای مؤثر برای ازبین بردن یا کاهش این لغزش‌هاست. اهداف اصلی این پژوهش، شناسایی عوامل و زمینه‌های لغزش اعتقادی در زمانه غیبت و چاره‌اندیشی و ارائه راهکار و رفع چالش‌های اعتقادی در عصر غیبت بوده است.

اثر که به کلیات و مفاهیم اختصاص یافته، در قالب دو گفتار به مبحث «جایگاه اعتقادات در اسلام» و «غیبت امام عصر(عج) و انتظار ظهور» پرداخته شده است.

نویسنده در دومین فصل از این اثر، «گونه‌شناسی لغزش‌های اعتقادی» را در سه گفتار با عناوین مفهوم‌شناسی لغزش اعتقادی، لغزش‌های مشترک در هر سه عنصر اصلی و لغزش‌های ویژه در عصر غیبت مورد بحث و بررسی قرار داده است.

دیندارى براى مسلمانان با چالش‌هاى خطرناکى مواجه خواهد شد. این پیش‌بینى معصومین(ع) امروزه با تأملى در وضعیت دینداری آحاد جامعه انسانى و با هجوم بى‌امان جبهه شیطان بر باورهاى الهى کاملاً مشهود است.

قطعاً چنین لغزش‌هایى در امور اعتقادى یا زمینه‌هاى فردى و عوامل اجتماعى شکل مى‌گیرد و موجب ایجاد انحراف در باورها مى‌شود که باید مورد بررسى موشکافانه و عالمانه قرار گیرد؛ زیرا تا لغزش‌ها و بسترهاى ایجاد آن شناسایى نشود، ارائه راهکار ممکن نخواهد بود. بنابراین رسالت مهم ما پس از این شناسایى، یافتن راهکارهاى مؤثر براى ازبین بردن یا کاهش این لغزش‌هاست. اهداف اصلى این پژوهش، شناسایى عوامل و زمینه‌هاى لغزش اعتقادى در زمانه غیبت و چاره‌اندیشى و ارائه راهکار و رفع چالش‌هاى اعتقادى در عصر غیبت بوده است.

این اثر در چهار فصل تألیف شده است؛ در فصل نخست این اثر که به کلیات و مفاهیم اختصاص یافته، در قالب دو گفتار به مبحث «جایگاه اعتقادات در اسلام» و «غیبت امام عصر(عج) و انتظار ظهور» پرداخته شده است.

نویسنده در دومین فصل از این اثر، «گونه‌شناسی لغزش‌های اعتقادی» را در سه گفتار با عناوین مفهوم‌شناسی لغزش اعتقادی، لغزش‌های مشترک در هر سه عنصر اصلی و لغزش‌های ویژه در عصر غیبت مورد بحث و بررسی قرار داده است.

تفسیر
آیت‌الله علم الهدی

بشارت‌های قرآن به وجود اقدس امام زمان (عج)

بخش دوازدهم

آیه سی و سوم سوره مبارکه یقره به درباره مبانی فکری و اعتقادی فرزندان حضرت یعقوب(ع) به عنوان چهارمین آیه مهدوی قرآن مورد بحث قرار داشت: «أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ»؛ آیا هنگامی که مرگ یعقوب فرا رسید، شما حاضر بودید؟ آن‌ گاه که به فرزندان خود گفت: «پس از من، چه چیز را می‌پرستید؟» گفتند: «خدای تو و خدای پدرانت، ابراهیم و اسماعیل و اسحاق، خداوند یکتا را و ما در برابر او تسلیم هستیم».

در تبیین هر چه بیشتر و روشن‌تر ارتباط این آیه با وجود اقدس امام زمان(عج)، توجه به روحیه خود در تربیتی یهودیان اهمیت بسزایی دارد. توضیح اینکه قوم یهود خود را نژاد برتر می‌دانستند و معتقد بودند تا فته جدا بافته و ممتاز از تمام افراد جامعه انسانی آفریده شده‌اند. از جمله علل به وجود آمدن این روحیه در ایشان انتساب آن‌ها به جناب اسحاق و انتساب قوم عرب به حضرت اسماعیل بود؛ زیرا هم ازدواج‌ها با دختران عمو و همسر خود در تربیتی یهودیان اهمیت بسزایی داشت. در آن هنگام که به فرزندان خود گفت: «پس از من، چه چیز را می‌پرستید؟» گفتند: «خدای تو و خدای پدرانت، ابراهیم و ابراهیم بود. یهودیان از همین رهگذر شریعت یهود را از شریعت پیامبر خاتم که از اولاد حضرت اسماعیل بود برتر می‌دانستند و معتقد بودند شریعتی که باید روی زمین گسترش یابد آیین یهود است. خدای سبحان در آیه مورد بحث در مقام رد این روحیه و ادعای یهودیان، به سخن فرزندان یعقوب در آستانه مرگ آن جناب اشاره کرده که خدای مورد عبادت خود را همان خدای یعقوب و پدرانش ابراهیم و اسماعیل و اسحاق معرفی کردند که نشان می‌دهد بین شریعت اسماعیل و اسحاق تفاوتی وجود ندارد. با توجه به فرمایش حضرت باقر(ع) در ذیل این آیه که فرمود این آیه در حق امام زمان(عج) جاری است (تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۶۱) باید گفت در زمان ظهور امام زمان(عج)، انگاره ذهنی انفصال و تفکیک شرایع از یکدیگر از بین می‌رود؛ به طوری که پیروان تمام ادیان اعم از یهود و نصاری پشت سر حضرت مهدی(عج) و در خط واحد عبودیت و تسلیم در برابر پروردگار قرار می‌گیرند.

زمین، بدون امامی از ما که امت به او پناه برد، حتی یک روز باقی نمی‌ماند.

دیدگاه

دکتر مریم جلالی درگفت‌وگو با قدس مطرح کرد

مستقیم‌گویی، اشکال کتاب‌های دینی ادبی کودک و نوجوان

مهدیه قمری | دومین دوره جشنواره کتاب‌های دینی ادبی کودک و نوجوان در حالی امسال به همت انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران برگزار می‌شود که یک مرحله از داوری آثار با حضور مریم جلالی، رئیس کارگروه ادبیات کودک و نوجوان انجمن ترویج زبان و ادب فارسی در سالن اجتماعات کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید بهشتی هفته گذشته برگزار شد.

وقتی سراغ دکتر مریم جلالی رفتیم تا درباره جزئیات این دوره از جشنواره با او گفت‌وگو کنیم، این پژوهشگر ادبیات کودک و نوجوان با تأکید بر ادبی بودن محور این جشنواره، به این نکته اشاره کرد که جشنواره کتاب‌های دینی ادبی کودک و نوجوان سبب ایجاد رقابت میان نویسندگان و ارتقای کیفی آثار می‌شود. مشروح این گفت‌وگو در ادامه آمده است.

■ **دومین دوره جشنواره کتاب‌های دینی ادبی کودک و نوجوان امسال با چه هدفی برگزار می‌شود؟**

هدف، ارتقای کتاب‌های دینی ادبی کودکان و نوجوانان است، زیرا اشکالاتی به برخی از این کتاب‌ها وارد شده که به جای آنکه برای گروه سنی کودک و نوجوان مفید باشد، نتیجه عکس داشته و آسیب‌های بسیاری برای آن‌ها به دنبال دارد. علاوه بر این، برگزاری این جشنواره‌ها می‌تواند سبب ایجاد رقابت در نویسندگان شود، ممکن است نویسنده توقلم بوده و آثارش با بهتازگی نوشته و چاپ کرده باشد، با شرکت در این جشنواره ممکن است اثر نویسنده توقلم و جوان از کیفیت مناسب برخوردار بوده و حائز کسب رتبه شود.

■ **برای شرکت در این جشنواره و ارسال اثر، نویسندگان و شاعران چه نکاتی را باید در نظر می‌گرفتند؟**

وزن ادبیات در آثار ارسال شده توسط شرکت‌کنندگان باید سنگین باشد، همچنین حتماً با زبان فارسی نوشته شده و از کیفیت ادبی خوبی برخوردار باشد. علت اینکه به محور ادبی در آثار دینی ارسالی تأکید دارم، این است که پل ارتباطی این جشنواره با انجمن ترویج زبان و ادب فارسی، محور ادبی آن بوده و استفاده بایسته و درست از زبان فارسی در آثار دریافت شده معیار داوری داوران است.

■ **فراخوان این جشنواره چه زمانی اعلام و چه تعداد اثر در این جشنواره پذیرفته شد؟**

ما دو بار فراخوان این جشنواره را به دلیل استقبال زیاد، اعلام کردیم. فراخوان اول تا ۱۵ اردیبهشت ماه سال جاری زمان داشت که به کودکان در انتقال مسائل کمک کند و به آن‌ها آرامش دهد، میزان اضطراب در این گروه سنی را افزایش دهد.

■ **با توجه به ضرورت پاسخ‌گویی به نیازهای دینی کودکان و نوجوانان، چه ویژگی‌هایی باید در کتاب‌های دینی ادبی این گروه سنی لحاظ شود؟**

ما در این جشنواره به دنبال کتاب‌هایی بودیم که با زبان ساده و روان، مفاهیم دینی را به مخاطب منتقل کند و از مستقیم‌گویی پرهیز کند. در این جشنواره به دنبال کتاب‌هایی بودیم که با زبان ساده و روان، مفاهیم دینی را به مخاطب منتقل کند و از مستقیم‌گویی پرهیز کند. در این جشنواره به دنبال کتاب‌هایی بودیم که با زبان ساده و روان، مفاهیم دینی را به مخاطب منتقل کند و از مستقیم‌گویی پرهیز کند.

■ **با توجه به پژوهش‌هایی که در حوزه کتاب‌های دینی کودک و نوجوان انجام داده‌اید، در برخی از این آثار چه اشکالاتی وجود دارد؟**

کودکان امروز با فناوری‌ها آشنا هستند و نسل آن‌ها با نسل قدیم متفاوت است، با وجود این به نظر می‌رسد این کودکان نیازمند معرفی اصول اولیه دین هستند، زیرا پرداختن به این اصول مهم‌تر از جزئیاتی است که در برخی از کتاب‌های دینی کودکان و نوجوانان وجود دارد، این کتاب‌ها باید به گونه‌ای باشد که با کودک پل ارتباطی برقرار کند و او را با دین در حد مفهوم اصول اولیه آشنا کند. یکی از مهم‌ترین اشکالات که در برخی از آثار دینی ویژه گروه سنی کودک و نوجوان مشاهده می‌کنیم، مستقیم‌گویی است که باید نویسندگان از این مورد در نگارش کتاب‌های خود پرهیز کنند.

■ **نویسندگان در آثار خود درباره گروه سنی مخاطب کتاب و موضوعات دینی تحقیق و پژوهش انجام می‌دهند؟**

من از میزان تحقیق نویسندگان اطلاعی ندارم، اما آنچه مشخص است نویسندگان و شاعران حوزه دینی کودک و نوجوان در دریافت موضوعات و مسائل دینی مشکلی ندارند بلکه در انتقال این مسائل به گروه سنی کودک و نوجوان در برخی مواقع با مشکل مواجه می‌شوند، این موضوع سبب می‌شود برخی از کتاب‌های دینی به جای آنکه به کودکان در انتقال مسائل کمک کند و به آن‌ها آرامش دهد، میزان اضطراب در این گروه سنی را افزایش دهد.

رونمایی

«زلال» رونمایی می‌شود

کتاب «زلال»، روایت زندگی شهیدی که امام زمان را می‌دید در مسجد جمکران رونمایی خواهد شد. کتاب «زلال» روایت مستند زندگی عارف شهید «سیدرضا پورموسوی» است که توفیق تشرف و استفاده مکرر از محضر امام عصر(عج) را داشته و بخشی از آنچه را برایش رخ داده در جزوه‌ای نوشته است. این کتاب در قالب خاطره و داستان بر اساس دستنوشته‌های خود شهید که پس از شهادتش آشکار شده، نوشته شده است. مراسم رونمایی روز پنجشنبه نهم تیرماه ۱۴۰۱ از ساعت ۱۰:۳۰ تا ۱۱:۳۰ در فروشگاه سبک زندگی کتاب جمکران واقع در مسجد مقدس جمکران برگزار می‌شود.

مدیر گروه سیره اهل بیت(ع) پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در گفت‌وگو با قدس عنوان کرد

راهبردهای جوادالائمه علیه‌السلام در تبیین معارف اسلام ناب

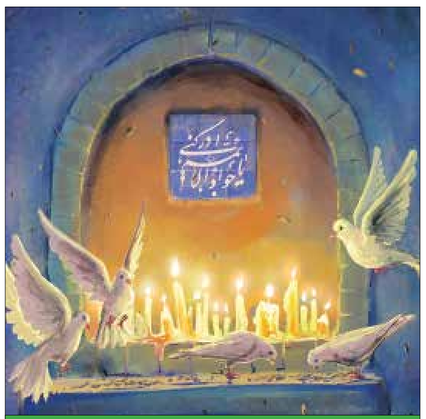

آن حضرت در مناظرات خود ضمن احترام به طرف مقابل و مخاطب‌شناسی دقیق، گاه با استدلال عقلی و گاه با دلایل نقلی و استناد به آیات قرآن و احادیث و حتی بهره‌گیری از اعتقادات خود مخالفان و... به گفت‌وگو با طرف مقابل می‌پرداختند و باورهای صحیح اسلامی را گوشزد می‌نمودند.

زهرا دلپذیر | عصر امامت جوادالائمه(ع) همزمان با دوران دو خلیفه ستمگر عباسی، مأمون و معتصم بود. آن امام همام در سن کودکی به امامت رسیدند و از همان ابتدا با چالش‌ها و مشکلات بسیاری مواجه بودند؛ عباسیان با روش‌های مختلف تلاش داشتند امام را منزوی کرده و جلو گسترش تشیع و پیشبرد اهداف آن حضرت را بگیرند. حضور فرقه‌های انحرافی چون واقفیه نیز بر مشکلات سیاسی امام جواد(ع) افزوده بود. در چنین شرایط دشواری، امام محمد تقی(ع) با روش‌شناسی درست و اصولی به تبیین معارف ناب اسلامی و دفاع از حقانیت اهل بیت(ع) پرداختند. به مناسبت سالروز شهادت حضرت جوادالائمه(ع) در این زمینه با حجت‌الاسلام والمسلمین مصطفی صادقی کاشانی، دکترای تاریخ اهل بیت(ع) و دانشیار و مدیر گروه سیره اهل بیت پژوهشکده تاریخ و سیره اهل بیت پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی به گفت‌وگو نشسته‌ایم. این استاد حوزه و دانشگاه پژوهش‌های بسیاری درباره تاریخ و سیره معصومین(ع) در کارنامه خود دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به کتاب‌های «تاریخ امامیه» (گذری به ۱۰ قرن تاریخ سیاسی شیعیان دوازده امامی)، «دولتمردان شیعه در دستگاه خلافت عباسی» و «درآمدی بر مبانی کلامی تاریخ‌نگاری اسلامی» اشاره کرد.

■ **اگر موافق باشید بحث را با مروری بر شرایط سیاسی دوران امامت حضرت جواد(ع) آغاز کنیم. چرا دوران پس از شهادت امام رضا(ع) را عصر رنج و محنت ائمه(ع) دانسته‌اند؟**

امام جواد(ع) در زمانی به امامت رسیدند که خلفای عباسی درصدد استحکام پایه‌های قدرت خود بودند و مأمون تازه از خراسان به عراق بازگشته بود. مأمون قصد داشت خود را با عباسیان همنوا نشان دهد و از ایرانیان دور شود تا از جانب عباسیان مشروعیت خلافت را بدست آورد. از طرفی در میان شیعیان هنوز مشکل واقفیه وجود داشت؛ این گروه انحرافی، امام موسی کاظم(ع) را آخرین امام دانسته و امامت حضرت رضا(ع) را نپذیرفته بودند. این مسائل، مشکلات سیاسی امام جواد(ع) و گسترش امامت آن حضرت را با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌کرد. یکی از دلایلی که دوران امامان پس از حضرت رضا(ع) که زمان خلافت مأمون و معتصم و واثق عباسی را شامل می‌شد، به دوران محنت ائمه تعبیر شده همین است. ناگفته نماند دوران محنت، به اختلاف اهل سنت و مشکلات دستگاه خلافت با عالمان غیرشیعه نیز مربوط می‌شود؛ اختلافی که ناشی از اعتقاد به قدیم یا حادث بودن قرآن می‌شد.

■ **امام محمد تقی(ع) در سن کودکی به امامت رسیدند و طبعاً این مسئله برای برخی از مردم سبب ابهاماتی شده بود. آن حضرت برای رفع تردید مسلمانان و تبیین امامت خود برای شیعیانشان چگونه عمل کردند؟**

به نکته خوبی اشاره کردید؛ امام جواد(ع) در سن هشت سالگی به امامت رسیدند و این موضوع موجب شد آن حضرت حتی در بین شیعیان و یاران خودشان هم با مشکلاتی مواجه باشند؛ چون هنوز برای برخی یاران آن حضرت قابل پذیرش نبود که یک کودک به امامت برسد. حتی شماری از یاران امام رضا(ع) عبدالله بن موسی و برخی دیگر احمد بن موسی را امام شیعیان دانستند. ولی از آنجا که شیعیان راه‌هایی برای شناخت امام خود داشتند، بیشتر اصحاب امام رضا(ع) از این راه‌ها استفاده نموده و امامت حضرت جواد(ع) را پذیرفتند. ضمن اینکه این مسئله تازگی نداشت و در دوره‌های گذشته هم که شیعیان درباره جانشین یک امام تردید داشتند، از راه علم و سنجش مدعی امامت با پرسش‌های علمی، او را تشخیص می‌دادند. البته نصّ بر امامت یعنی معرفی از سوی امام پیشین هم اهمیت داشت ولی ممکن بود برخی آن را نشنیده باشند.

■ **با توجه به شرایط دشوار دوران امام جواد(ع) و سخت‌گیری خلفای عباسی، آن حضرت برای دفاع از حقانیت اهل بیت(ع) و جهاد با دشمنان تشیع از چه روش‌هایی استفاده می‌کردند؟**

دوران امامت حضرت جواد(ع) مقارن با دوران دو خلیفه عباسی یعنی مأمون و معتصم بود. شاید بتوان گفت بخشی از مبارزه امام جواد(ع) با دشمنانشان به صورت منفی بود. برای نمونه یکی از چالش‌های که آن حضرت(ع) به وسیله آن تشیع را گسترش دادند، ارتباط خانوادگی ایشان با دستگاه خلافت بود؛ زیرا امام جواد(ع) داماد خلیفه عباسی بودند و این مورد توجهات را به سوی تشیع جلب می‌کرد. یکی دیگر از روش‌های آن حضرت مانند دیگر امامان، استناد دادن بسیاری از سخنانشان به قرآن بود برخلاف امروز که ما اغلب به قرآن کم توجهی داریم و سخنانی می‌گوییم که حتی بر خلاف قرآن است. خودشان فرمودند روایات ما را به آیات قرآن عرضه و مقایسه کنید تا مخالف آن نباشد. آن حضرت در تبیین مسائل اختلافی، با بیان صحیح و بدون برانگیختن حساسیت‌های فرقه‌ای به مسائل و چالش‌های موجود پاسخ می‌دادند.

■ **یکی از راهبردهای کارآمد امام محمد تقی(ع) برای ارتباط با شیعیان خود، استفاده از سازمان وکالت بود. درباره نقش آن حضرت در توسعه شبکه وکالت و وکلای ایشان برایمان بگویید.**

سازمان وکالت ائمه(ع) شبکه‌ای ارتباطی بین امام معصوم(ع) و تعدادی از اصحاب باوفای ایشان بود که در دوران امامت امام صادق(ع) یعنی تقریباً همزمان با آغاز خلافت عباسیان آغاز شد و تا دوران غیبت کبری ادامه داشت و پیشوایان معصوم(ع) از طریق وکلای خود پیام‌ها و رهنمودهایشان را به شیعیان می‌رساندند. این سازمان که نقش مهمی در پیشبرد اهداف ائمه(ع) داشت در دوران امام جواد(ع) تقویت شد. در واقع آن حضرت با توسعه شبکه وکالت، اسباب گسترش تشیع را فراهم نمودند، چون در آن دوران ارتباط مستقیم ائمه معصومین(ع) با برخی مناطق امکان‌پذیر نبود. شیعیان از سیستان در ایران تا مصر در آفریقای امروزی حضور داشتند و طبعاً لازمه ارتباط آنان با امام، وکلا و نمایندگان بودند. نام وکلای ایشان در کتاب‌های رجال آمده است مانند صالح بن محمد بن سهل که رسیدگی به امور موقوفات آن حضرت در قم را بر عهده داشت. علی بن مهزیار نیز از یاران آن حضرت و پدر بزرگوارش و احتمالاً از وکلا به شمار می‌رفت.

■ **یکی از اقدامات امام جواد(ع) در جهت تبیین معارف ناب اسلامی به جامعه که کمتر به آن پرداخته شده، شرکت در مناظرات علمی و اعتقادی با دانشمندان و جریان‌های فکری مختلف بود. آن حضرت در مناظرات خود از چه روش‌هایی بهره می‌گرفتند؟**

سؤال بسیار خوبی است؛ مناظره یا جریان‌های فکری یکی از شگردهای اهل بیت(ع) در تبیین اسلام بود. از حضرت جوادالائمه(ع) نیز مناظرات و گفت‌وگوهایی فراوان با افراد مختلف گزارش شده است. آن حضرت در مناظرات خود ضمن احترام به طرف مقابل و مخاطب‌شناسی دقیق، گاه با استدلال عقلی و گاه با دلایل نقلی و استناد به آیات قرآن و احادیث و حتی بهره‌گیری از اعتقادات خود مخالفان و... به گفت‌وگو با طرف مقابل می‌پرداختند و باورهای صحیح اسلامی را گوشزد می‌نمودند. یک مورد از این مناظرات در جریان ازدواج آن حضرت بود که چون مأمون می‌خواست جایگاه علمی و خاندانی آن حضرت را برای عباسیان تبیین کند جلسه‌ای ترتیب داد و افراد سرشناسی با امام گفت‌وگو کردند و متوجه دانش و تیزهوشی آن حضرت شدند. یک بار هم بحث از چگونگی برخورد با دزد مطرح بود که نظر امام را خواستند و آن حضرت با بیان اینکه دست دزد از کجا باید قطع شود، به قرآن استناد کردند که فرموده است: وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا.

■ **امام محمد تقی(ع) چگونه و به دست کدام خلیفه عباسی به شهادت رسیدند؟**

بنابر بیشتر منابع، امام جواد(ع) در آخرین روز ماه ذی‌القعده سال ۲۲۰ هجری قمری یعنی در سن ۲۵سالگی و به دست معتصم عباسی به شهادت رسیدند. آن حضرت جوان‌ترین امام در هنگام شهادت بودند. درباره چگونگی شهادت امام اختلاف‌نظرهایی وجود دارد. عیاشی در تفسیر آیه «السارق و السارقه» آورده امام جواد(ع) در مجلس خلیفه درباره حکم قطع دست دزد اظهارنظر کرد و ابن ابی‌دؤاد قاضی خلیفه که نظرش پذیرفته نشده بود، کینه امام را به دل گرفت و معتصم را از عواقب توجه به نظر یک جوان در حضور عالمان و بزرگان دربار بر حذر داشت و او را به کشتن امام ترغیب نمود. خلیفه هم به یکی از درباریان دستور داد امام را به خانه خود دعوت کرده و او را مسموم نماید و دستور او انجام شد. شهادت آن حضرت به دست همسرش ام‌فضل هم مشهور است که به تحریک عموی خود معتصم آن حضرت را مسموم کرد و پس از این اقدام پشیمان شد. البته در روضه‌خوانی‌های ما عمدتاً این طور بیان می‌شود که ام‌فضل بعد از اینکه امام را مسموم کرد شادمانی کرد در صورتی که این موضوع درست نیست؛ این حرفی است که در ۱۰۰سال اخیر وارد روضه‌ها شده است. او از کردار پشیمان شد ولی به هرحال دست به جنایت بزرگی زده بود. آن حضرت پس از شهادت در شهر کاظمین و در جوار جد بزرگوارشان امام کاظم(ع) به خاک سپرده شدند.

نیم نگاه

در آستانه سالروز ازدواج امیرالمؤمنین(ع) و حضرت زهرا(س)

۲ معیار مهم خواستگار خوب به روایت امام جواد(ع)

امام جواد(ع) در روایتی به دو معیار مهم خواستگار خوب اشاره کردند. به گزارش خبرگزاری تسنیم، ازدواج، پیوندی مقدس بین زن و مرد است که پایه اولیه خانواده را شکل می‌دهد؛ به همین دلیل تأکید زیادی به دقت در مقدمات ازدواج شده است. در عرف ما این مقدمات با عنوان مراسم خواستگاری یاد می‌شود. طی این فرایند، زوجین باید طرف مقابل را با معیارهای خود مورد سنجش و ارزیابی قرار دهند. هر اندازه این معیارها به معیارهای دینی نزدیک‌تر باشد، بنیان خانواده مستحکم‌تر و افراد آن رضایافته‌تر و سودمندتر برای جامعه خواهند بود.

از اولین گزاره‌هایی که در احادیث به عنوان معیار خواستگار خوب اشاره شده، دینداری و امانت‌داری است. فردی به نام حسین بن بشّار می‌گوید: طی نامه‌ای به امام جواد(ع) نوشتم: مردی دخترم را خواستگاری کرده؛ تکلیف من چیست؟ آن حضرت در پاسخ نوشت: «مَنْ خَطَبَ إِلَيْكُمْ فَرَضِيتُمْ دِينَهُ وَ أَمَانَتَهُ فَزَوِّجُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَ فَسادٌ كَبِيرٌ؛ هر که به خواستگاری دخترتان آمد و او را دین و امانت‌داری او راضی هستید، با او موافقت کنید، وگرنه سبب فتنه و فساد بزرگی بر زمین خواهید شد».

همان طور که اشاره شد، امام جواد(ع) در این روایت به دو گزاره مهم به عنوان معیار ازدواج اشاره می‌کنند: «فَرَضِيتُمْ دِينَهُ وَ أَمَانَتَهُ»؛ رضایت از دین و امانت؛ چرا که فردی که متدین به دین الهی باشد، دربرابر مسائل مختلف حساس مسئولیت و تعهد دارد و در یک کلمه، اهل تقواست. فرد دیندار همواره سعی می‌کند خود را مقید به اخلاق کند و در برخورد با مشکلات از کوره در نرود و عصبانیت به خرج ندهد و به همسر خود ظلم و ستم نکند. امام حسن مجتبی(ع) در روایتی خطاب به مردی که با ایشان درباره ازدواج دختر خود مشورت کرد، فرمود: «او را به مردی بانقوا به شوهر بده». حضرت درباره علت آن ادامه دادند: «زیرا اگر دختر تو را دوست داشته باشد گرامی‌اش می‌دارد و اگر دوستش نداشته باشد، به وی ستم نمی‌کند»؛ زَوِّجْهَا مِن رَجُلٍ تَقِيٍّ، فَإِنَّهُ إِن أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا وَإِن أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْهَا. (مکارم الأخلاق، ص ۲۰۴)

دومین گزاره‌ای که امام جواد(ع) درباره معیار یک خواستگار خوب معرفی می‌کنند، امانت‌داری است. این خصلت به قدری اهمیت دارد که امیرمؤمنان(ع) برترین درجات ایمان یک انسان را امانت‌داری معرفی کردند: «أَفْضَلُ الإِيمانِ، الأَمانَةُ» یا در روایتی دیگر فرمودند: «رَأسُ الإسلامِ الأَمانَةُ؛ امانت‌داری، اساس و پایه اسلام است». فردی که دارای صفت امانت‌داری باشد، همسر خود را مهم‌ترین امانت الهی می‌داند؛ بنابراین سعی می‌کند به بهترین نحو از او حراست و صیانت کند و قلب و ذهن خود را جز همسر خود معطوف به هیچ زن نامحرمی نکند، هرچند این خصلت‌ها باید دوطرفه باشد. زنی که همدل و امانت‌دار باشد، از اموال همسر خود به خوبی مراقبت می‌کند، می‌کوشد اهل صرفه‌جویی باشد و از اسراف بپرهیزد و با اندک نامایمنی به همسرش خیانت نکند. زنی که امانتدار باشد، باید خود را از دید نامحرم حفظ کند و در نبود شوهر، با نامحرم شوخی و خنده‌هایی که موجب برانگیختن حس مریض‌دلان می‌شود، انجام ندهد؛ در غیر این صورت، زن بزرگ‌ترین خیانت‌ها را در حق همسرش و سفره دل خویش را مقابل هر کسی پهن نمی‌کند مگر اینکه قصد اصلاح آن را داشته باشد و با اهلش مشورت کند.

بنابراین همین که خانواده دختر تشخیص به دیانت و امانت‌داری فرد دادند و او را اهل جهد و کوشش در کسب حلال دیدند، خوب است دست رد به سینه پسر نزنند. رسول خدا(ص) می‌فرماید: «إِذا جاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ خُلُقَهُ وَ دِينَهُ فَزَوِّجُوهُ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَ فَسادٌ كَبِيرٌ» یعنی اگر کسی به عنوان خواستگاری به نزد شما آمد که خُلق و دینش را می‌پسندید با او ازدواج کنید و اگر به این دستور عمل نکنید (معیارهای مادی را لحاظ کنید) فتنه و فساد بزرگی در زمین به وجود خواهد آمد». (الکافی (ط - الإسلامیة)، ج۵، ص۳۴۷)

در پایان به این نکته اشاره کنیم که حق انتخاب همسر، برای خانواده دختر محفوظ است؛ اگر خانواده‌ای تشخیص دهند پسر از ایمان، تقوا و اخلاق، داشتن مدرک تحصیلی و اشتغال و همچنین داشتن خانه و یا حداقل پول رهن و اجاره منزل به عنوان ملاک یک ازدواج موفق است، نباید بر آن‌ها خرده گرفت بلکه باید کوشید حداقل‌های تشکیل یک زندگی معمولی را فراهم آورد. باید به خانواده دختر حق داد در شرایط سخت اقتصادی هراس در دل داشته باشند، چرا که جلوتر از پسر و خانواده پسر، آن‌ها دربرابر دختر خود احساس امانت و تعهد می‌کنند. اما اگر پسر دختر و خانواده او توافق حاصل آمد که آن خواستگار در فرایند زندگی می‌تواند پیشرفت کند و پسر را اهل تعهد و دیانت یافتند، فرصتی است که خداوند برای آن پسر فراهم آورده و باید غنیمت شمرد و امر را به خداوند واگذار کرد.

نشست

برگزاری نشست «متاورس و تجربه‌دینی»

نشست علمی‌تخصصی «متاورس و تجربه دینی» از سوی قطب علمی فلسفه دین اسلامی پژوهشگاه به صورت مجازی برگزار می‌شود. در این نشست علمی حجت‌الاسلام علیرضا قائمی‌نیا به عنوان ارائه‌دهنده حضور داشته و دبیر علمی این نشست مجتبی رستمی‌کیاست. این نشست علمی روز یکشنبه ۱۲ تیرماه ساعت ۱۷ به صورت مجازی برگزار می‌شود. علاقه‌مندان می‌توانند برای حضور در این نشست از طریق آدرس bit.ly/n1f4f4 اقدام کنند.

امامت، ریشه بالنده اسلام و شاخه برافراشته آن است.

تا غدیر

«هر خانه یک غذا و هر خانه یک پرچم» شعار دهه ولایت ۱۴۰۱

مدیرعامل بنیاد بین‌المللی غدیر در حاشیه نشست خود با برخی از مسئولان فعال غدیری بخشی از برنامه‌های دهه امامت و ولایت است و از سوی گروه‌ها، تشکل‌های فرهنگی و دینی و جوانان برگزار می‌شود. ظریف‌منش با بیان اینکه در حوزه‌های هنری، علمی، فرهنگی و تبلیغی و ترویجی برنامه‌های متعددی داریم، همایش بنیاد بین‌المللی غدیر در حاشیه نشست خود با برخی از مسئولان فعال غدیری بخشی از برنامه‌های دهه امامت و ولایت را برشمرد.

وی عنوان کرد: نخستین برنامه، ۱۲ تیر در شهرستان سراب و روز گرامیداشت علامه امینی است که هم همایش علمی و هم اجتماع مردمی به یاد آن علامه بزرگوار تشکیل خواهد شد.

همچنین در این دهه، هزاران برنامه گرامیداشت، برنامه‌های ترویجی و برنامه‌هایی که ناظر بر آداب عید غدیر و دهه امامت و ولایت است از سوی گروه‌ها، تشکل‌های فرهنگی و دینی و جوانان برگزار می‌شود. ظریف‌منش با بیان اینکه در حوزه‌های هنری، علمی، فرهنگی و تبلیغی و ترویجی برنامه‌های متعددی داریم، همایش بنیاد بین‌المللی غدیر در حاشیه نشست خود با برخی از مسئولان فعال غدیری بخشی از برنامه‌های دهه امامت و ولایت را برشمرد.

وی عنوان کرد: نخستین برنامه، ۱۲ تیر در شهرستان سراب و روز گرامیداشت علامه امینی است که هم همایش علمی و هم اجتماع مردمی به یاد آن علامه بزرگوار تشکیل خواهد شد.

عنوان «ولایت محور وحدت اسلامی» گفت: ما شعار هر خانه یک غذا و هر خانه یک پرچم را در این دهه انتخاب کردیم که کشور علوی، با سیره آن حضرت تزئین شود.

امیدوارم بتوانیم فضایی را فراهم کنیم که همه مسلمانان چه شیعه و چه سنی و همه آزادگان جهان بتوانند این ایام را جشن بگیرند و منادی آموزه‌هایی باشیم که می‌تواند نجات‌بخش بشری در شرایط کنونی باشد.

ظریف‌منش به بشری در دریافت مقالات همایش علمی بنیاد اشاره کرد و با بیان اینکه جشنواره شعر غدیر نیز به صورت بین‌المللی برگزار خواهد شد، گفت: بازسازی واقعه غدیر، جشن‌های خیابانی و اجتماعات میثاق با ولایت در بسیاری از استان‌ها از دیگر برنامه‌های دهه امامت و ولایت است.

خبر

خواننده «سلام فرمانده» خادم افتخاری مسجد جمکران شد

به گزار